

FŐVÁROSI ÜGYEK.

Budapest, szept. 9.

Vasuti konfliktusok.

— Saját tudósítónktól. —

A főváros és a kereskedelmi miniszter között támadt vasuti konfliktusokat, úgy látszik, még néhány esztendeig nem intézik el. A kereskedelmi miniszter ugyan legutóbbi leirataiban kijelentette, hogy a konfliktusokat elintézettnek tekintti, de már akkor megjegyeztük, hogy nem ez a leirat az utolsó ebben az áldatlan harcban. A két hatóság azon vitázik már évek óta, hogy a vasut építési tőkének a megállapításához szükséges-e a főváros előzetes hozzájárulása. A kormány azt vitatja, hogy a város nem követelheti az előzetes hozzájárulás jogát a város viszont a területhasználati szerződések alapján követeli ezt a jogot.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter harminc-öt oldalas leiratban részletesen fejtegette, hogy a város olyan jogokat követel, a melyeket sem a törvény, sem a területhasználati szerződés nem ad meg neki. Fölhívja a miniszter a törvényhatóságot, hogy tárgyilagosan vitassa meg a dolgot s lássa be, hogy lehetetlenséget kíván.

A tanács mai ülésén tárgyalta a miniszter leiratát s ridegen megmaradt az eddigi álláspontján. Mai üléséből előterjesztést tett a közgyűlésnek, hogy újabb föliratban fejtsse ki a város álláspontjának a jogosságát. Egyuttal írjon föl a belügyminiszterhez, mint a város vagyonának legfőbb őréhez, hogy a főváros vitális anyagi érdekeit védelmezze meg a kereskedelmi miniszter ellen.

Azt tudtuk, hogy a tanács nem fog megelégedni a miniszteri leirat egyszerű tudomásul vételével. Végre is tagadhatatlan, hogy a városnak vitális anyagi érdekei vannak kapcsolatban a közuti vasutakkal. A tanácsnak is, a törvényhatóságnak is kötelessége, hogy a város érdekeit megoltalmazza. De nem hiszszük, hogy a város érdekeit a rideg visszautasítással meg lehet védeni, sőt attól tartunk, hogy ez a rideg álláspont határozott kárára lesz a város érdekeinek s hogy azzal csak újabb gátat vet a főváros az elé a cél elé, a melyet el akar érni. Mi azt vártuk, hogy a tanács módot fog keresni és találni olyan megoldásra, a mely az ellentéteket egyszer és mindenkorra megszünteti. Ennek a módnak a keresésére maga a miniszter is utal, a mikor kijelenti leiratában, hogy a jövőben elvi álláspontjának sérelme nélkül a fővárosnak a hozzájáruláshoz és ellenőrzéshez minden módot és alkalmat megad. Ezt a megoldást kellett volna keresnie a tanácsnak.

Mit akar a főváros. Az engedelemokirat megadása előtt látni akarja a számadásokat, megakarja mondani a véleményét, megtenni észrevételeit. Megteszi most is, csak hogy nem a törvényhatóság, hanem néhány tagu kiküldöttje. Tehát nem a visszautasítás az elintézés módja, hanem tárgyalni kellett volna a kereskedelmi kormányval, hogy a közigazgatási bejárás jegyzőkönyvére és az engedelmzési tárgyalás jegyzőkönyvére maga a törvényhatóság megtehesse az észrevételeit. Megállapodást kellett volna keresni, hogy a kormány a közigazgatási bejárás jóváhagyása és az engedelemokirat kiadása előtt az ezekre vonatkozó összes iratokat küldje meg a fővárosnak, hogy szakközegeivel alaposan megvizsgálta és azután a törvényhatóság észrevételeit megtehesse. Azt hiszszük, hogy ezen az alapon a város elérhette volna, hogy érdekeit jogilag is minden tekintetben megvéddesse. Végre nem lehet föltételezni, hogy akadjon kormány, a mely a fővárosnak komoly okokkal támogatott észrevételeivel szemben minden ok nélkül ellenkezően döntsön.

A városnak tehát arra kellett volna módot keresnie, hogy előzetesen hozzászólhasson a dolgokhoz, még pedig azoknak részletes ismerete alapján. Maga a törvényhatóság sem akart többet s csak egy konfliktus kiélesítésekor támadt az a követelése, hogy a város maga is döntsön ezekben a vitás dolgokban. A területhasználati szerződést a lóvasut átalakításának az ellenesei tudvalevőleg annak idején megfölebbezték. A fölebbezők azt kívánták, hogy a tökemegállapításban a főváros hozzájárulását kössék ki. A belügyminiszter a fölebbezést elutasította. De teljesen eltekintve a jogi elvektől, a dolog gyakor-

lati oldalát kell néznünk. Végre is a vasut a gyakorlati életnek van szánva, a melyet nem lehet pusztán elvek alapján kormányozni. Könnyen megtörténhetik, hogy a város a bemutatott költségelőirányzathoz nem járul hozzá, vagy más kérdésben, például a cimletek kibocsájtásában a szerződött vállalattal nem tud megegyezni. Mi történik akkor. A város itt csak szerződő magántél és nem hatóság. Valamely fórumnak tehát döntenie kell. Az 1868-iki törvényerejű szabályrendelet a döntést a kereskedelmi miniszterre bizza, őt hatalmazván föl az engedelemokirat kiadásával. Hisz ha a város végérvényesen dönthetne, akkor nem szerződéses fele, hanem felsőbb hatósága lenne a vasutnak. A döntés jogát ma sem vitatja a város és elismeri erre vonatkozólag a miniszter jogát. De így érthetetlen s előre nem látható zavart idézne elő a hozzájárulási jognak az a magyarázata, a melyért ma is sikra szállott a tanács. Micsoda képtelen állapotot teremtene, ha például egy vasut építési tőkét a kormány az engedelemokiratban tízmillió forintban állapít meg, a törvényhatóság pedig egy közgyűlési határozatban hatmillió forintban. Ezzel azután alaposan tönkretennének minden vállalkozót.

A városnak, mint szerződő félnek, hozzájárulási joga ilyen mértékig nem terjedhet, anyagi érdekei sem kívánják. Tudnia kell a városnak, hogyan csinálták meg a vasut előirányzatát, mert a teher a megváltáskor a városra hárul, tudnia kell, hogy a közigazgatási bejárás hogyan kívánták a vonalvezetést, mert ez fontos városrendezés és szabályozási kérdéssel van kapcsolatban. Meg kell keresnie a módot a törvényhatóságnak, hogy ezekre a kérdésekre a város érdeke szempontjából nyilatkozhassék és esetleges észrevételeit megtehesse. Ha a rideg visszautasítást követi, a gyakorlatban ezt a jogát is elveszti.

Ezek az elvi dolgok természetesen csak a jövőben épülő vasutakra vonatkozhatnak. A mai konkrét esettel másként vagyunk. A tanács olyan vonalakra követeli az előzetes hozzájárulás jogát, a melyekre a kormány az engedelemokiratot már kiadta, a vállalat a tőkét beszerezte, a vasutat már megépítette, sőt a vonalak nagyobb részén már a forgalmat is megkezdte. Ezen már változtatni nem lehet. A villamos kocsik egy esztendeje vizik már a közönséget a kelenföldi állomáshoz. Itt már zárószámadás van s a tényleges, lerótt kiadással kell számolnunk, nem a budget számaival. Tegyük föl, hogy a kereskedelmi miniszter föltétlenül elismeri a város álláspontjának a helyességét s teljesítve a kérelmet leküldi hozzájárulás végett az előirányzatot. Mi történhetik akkor. A törvényhatóság egyszerűen rámondja, hogy hozzájárul s a dolog el van intézve. Egy aktával több. De ha nem járul hozzá. Megváltoztatja az előirányzatát a már végrehajtott és kifizetett dolognak. Kimondja, hogy elég lett volna hatmillió forintot előirányozni, a mikor már hetet beépítettek. Vagy micsoda eredménye és következése lenne annak, ha a törvényhatóság kimondaná, hogy a vállalat a 9,800.000 forintot elsőbbségi kötvények kibocsátásával szerezze be, a mikor a vállalat a tőke legnagyobb részét már részvények kibocsátásával tényleg megszerezte. Azt hiszszük, hogy maga a tanács is megijedne a következményektől s szívesen lemondana minden elvi dologról. Még kevésbé követelheti a város, hogy a kereskedelmi miniszter tegye meg mindezt az engedelemokirat visszavonásával. Még ha föltétlenül elfogadná a kormány a főváros álláspontját, akkor sem változtathatná meg azt az okiratot, a melynek alapján már a munka végrehajtását is foganatosították. Erre még a törvényhatóságnak sincsen joga.

A tanács tagjainak ezt tudniuk kell éppen a főváros érdekében. Kötelessége a tanácsnak, hogy erről a törvényhatóságot fölvilágosítsa, egyrészt, hogy véget vessen olyan küzdelemnek, a melynek nem lehet semmiféle eredménye, másrészt, hogy a főváros nyugodtabban tárgyalhassa azokat a módokat, a melyek a főváros érdekeinek ellenőrzésére a város hozzászólásának jogát nagyobb mértékben biztosítják. A főváros törvényhatósága nem asztaltársaság, a hol órákig vitázzanak az életben már befejezett és megmásíthatatlan dolgok fölött, hanem

komoly és megvalósítható módokon kell megvédelmezniök valamennyiünk vagyonát. Kétségtől legkönnyebb a tanács álláspontja, mert sokkal könnyebb egyszerűen kikiáltani, hogy nem engedünk, ha van igazunk, ha nincsen, mint alapos és komoly munkával kikutatni a módokat a főváros érdekeinek megóvására. A tanács mai határozatával olyan felelősséget vett magára, a melynek következései alól sem szabad majd kibujnia.